

PAMIĘCI OFIAR

1 WRZEŚNIA 1939 R. III RZESZA NIEMIECKA ZAATAKOWAŁA POLSKĘ. NA MOCY DEKRETU Z PAŹDZIERNIKA 1939 R. POMORZE GDAŃSKIE, WIELKOPOLSKA I GÓRNY ŚLĄSK ZOSTAŁY WCIELONE DO PAŃSTWA NIEMIECKIEGO. NAZIŚCI ROZPOCZĘLI REALIZACJĘ PLANU CAŁKOWITEJ LIKWIDACJI POLSKIEJ KULTURY, OBYCZAJÓW I JĘZYKA. JEGO PIERWSZY ETAP POLEGAŁ NA EKSTERMINACJI PRZEDSTAWICIELI ARYSTOKRACJI, INTELIGENCJI I DUCHOWIEŃSTWA, INNYCH OSÓB UZNANYCH ZA NIEBEZPIECZNE DLA NIEMIEC, A TAKŻE ŻYDÓW I CHORYCH PSYCHICZNIE.

WYKONANIE ZADANIA POWIERZONO SPECJALNYM ODDZIAŁOM POLICJI I SŁUŻBY BEZPIECZEŃSTWA, KTÓRE PRZYBYŁY DO POLSKI WRAZ Z WERMACHEM, TZW. EINSATZGRUPPEN. NA POMORZU GDAŃSKIM DECYDUJĄCĄ ROLĘ ODEGRAŁA PARAMILITARNY ORGANIZACJA O NAZWIE SELBTSCHUTZ WESTPREUSSEN. DOWÓDZTWO POWIERZONO KADRZE SS.

ZAMORDOWANI ZOSTALI:

1. Bielicki Bernard 33 lata
2. Browarczyk Alfons 21 lat
3. Czerwionka Augustyn 46 lat
4. Czerwionka Jan 44 lata
5. Czerwionka Paweł 30 lat
6. Drewing Leon 35 lat
7. Furman Leon 39 lat
8. Gach Paweł
9. Gliszczyński Jan 41 lat
10. Gliszczyński Józef
11. Gross Stanisław 32 lata
12. Hinc Antoni 48 lat
13. Hinc Brunon 62 lata
14. Janiczakówna Maria
15. Kankowski Jan
16. Kitowski Jan 30 lat
17. Klasa Leon 61 lat
18. Klasa Stanisław 20 lat
19. Klecha Jan
20. Klecha Józef
21. Kleina Bernard
22. Ks. Klonowski Feliks
23. Krauze Brunon 34 lata
24. Kuhn Franciszek 39 lat
25. Kunikowski Stefan 42 lata
26. Labuda Alfons 17 lat
27. Litwic Paweł ok. 38 lat
28. Łoński Teodor 34 lata
29. Maćkowiak Franciszek 20 lat
30. Magulski Robert
31. Miotke Józef 26 lat
32. Miotke Władysław
33. Patocki Jan 37 lat
34. Potrykus Augustyn Franciszek 31 lat
35. Potrykus Augustyn Juliusz 59 lat
36. Potrykus Leon 48 lat
37. Rybakowski Franciszek 26 lat
38. Rybakowski Leon 20 lat
39. Sikora Leon 18 lat
40. Skibowski Paweł ok. 19 lat
41. Stenka Franciszek 54 lata
42. Tokarski Franciszek 64 lata
43. Turzyński Jan 45 lat
44. Wroński Józef
45. Ziemmerman Jan 44 lata

Zrealizowano ze środków Fundacji ORLEN
w ramach Programu Czuwamy! Pamiętamy!

www.somonino.pl

Miejsce pamięci

11 LISTOPADA 1939 R. NA TERENACH NALEŻĄCYCH DO NADLEŚNICTWA SARNI DWÓR, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W POBLIŻU MIEJSCOWOŚCI EGIERTOWO, SELBTSCHUTZ DOKONAŁ ZBIOROWEJ EGZEKUCJI POLAKÓW UPREDNIO OSADZONYCH W KARTUSKIM WIĘZIENIU. ZAMORDOWANO 45 OSÓB, KTÓRE SPOCZĘŁY WE WSPÓLNYM GROBIE. OFIARY ZOSTAŁY ROZSTRZELANE, A RANNYCH DOBIJANO ZA POMOCĄ KOLB OD KARABINÓW ORAZ ŁOPAT. PO EGZEKUCJI GRÓB ZOSTAŁ PRZYSYPANY ZIEMIĄ, JEDNAKŻE DZIĘKI OBECNOŚCI KILKU OKOLICZNYCH MIESZKAŃCÓW W POBLIŻU TEGO MIEJSCA WCHWILI EGZEKUCJI, MIEJSCOWA LUDNOŚĆ DOWIEDZIAŁA SIĘ O ZBRODNI. ŚWIADKOWIE TAMTYCH ZDARZEŃ TWIERDZĄ, ŻE SZCZĄTKI OFIAR ZOSTAŁY PRZEZ NIEMCÓW PRZED KOŃCEM WOJNY EKSHUMOWANE ORAZ WYWIEZIONE W NIEWIADOME MIEJSCE, CELEM ZATARCIA ZBRODNI. W 1980 R. W MIEJSCU ZBIOROWEJ MOGIŁY UFUNDOWANO TABLICĘ, A W LATACH 2012-2013 URZĄD GMINY SOMONINO PRZEPROWADZIŁ REWITALIZACJĘ MIEJSCA PAMIĘCI.